

*Харківський
університет*

Обличчям до світу

**Історія міжнародних зв'язків
Каразинського університету**

УДК 378.4(477.54-25):327](091)

О-16

Рецензенти:

К. В. Астахова – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

С. В. Бережна – доктор філософських наук, професор, проректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Колектив авторів:

В. С. Бакіров (редактор), Г. А. Бондаренко, В. Є. Дягілев, **Б. П. Зайцев**,
В. Ю. Іващенко, **В. І. Кадеєв**, С. М. Куделко, **Б. К. Мигаль**, С. І. Посохов,
О. Л. Рябченко.

785351

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 30 вересня 2019 року)*

Обличчям до світу: історія міжнародних зв'язків Каразинського університету /
О-16 кол. авт.; за ред. проф. В. С. Бакірова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 180 с.

ISBN 978-966-285-600-2

Книгу присвячено висвітленню історії міжнародних зв'язків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з моменту його створення і до сьогодення. Зазначено, що вже на початковому етапі існування університету значний внесок у його розвиток здійснили іноземні професори. Виокремлено періоди міжнародного співробітництва, які позначені певною специфікою. Наведено численні факти міжнародної взаємодії вчених Харківського університету, проаналізовано різноманітні форми такої співпраці. Відзначено, що на сьогодні університет здійснює активну міжнародну діяльність: є членом впливових міжнародних організацій, тут навчається найбільша серед українських вишів кількість іноземних студентів, функціонує чимало міжнародних центрів, відбувається активна комунікація з міжнародними партнерами, здійснюється обмін студентами та викладачами.

Книга розрахована на викладачів та студентів, усіх тих, хто цікавиться історією університетів, науки та освіти, історією та сьогоденням міжнародної співпраці.

УДК 378.4(477.54-25):327](091)

ISBN 978-966-285-600-2

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019

© В. С. Бакіров (редактор), Г. А. Бондаренко, В. Є. Дягілев, **Б. П. Зайцев**, В. Ю. Іващенко, **В. І. Кадеєв**, С. М. Куделко, **Б. К. Мигаль**, С. І. Посохов, О. Л. Рябченко, 2019

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
----------------	---

РОЗДІЛ 1. В. Ю. Іващенко, В. І. Кадеєв, С. І. Посохов МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ у XIX – на початку XX століття.....	6
Європейські професори серед викладачів Харківського університету	6
Закордонні відрядження молодих учених та професорів Харківського університету	18
Участь харківських учених у роботі міжнародних конгресів та з'їздів.....	43
Закордонне обладнання в університетських лабораторіях та інших допоміжних установах	48
Книгообмін бібліотеки Харківського університету із закордонними бібліотеками та науковцями	50
Публікації університетських вчених іноземними мовами та рецензії на закордонні праці на початку XX ст.	54
Іноземні почесні члени Харківського університету	56
Світове визнання наукового внеску професорів Харківського університету	61
Університет в роки Першої світової війни	71

РОЗДІЛ 2. О. Л. Рябченко МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ТА КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПІВРОБІТНИКІВ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В РЕОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЕРІОД	73
Відновлення міжнародної співпраці.....	73
Участь науковців ХІНО у роботі міжнародних наукових форумів та інші форуми співпраці	77
Налагодження міжнародної комунікації студентів ХІНО.....	89
Зміни в організації міжнародної співпраці (кінець 1920-х – початок 1930-х рр.).....	94

РОЗДІЛ 3. Б. К. Мигаль, Б. П. Зайцев, С. М. Куделко МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ (1933–1991 рр.).....	96
Зарубіжні зв'язки у передвоєнні роки (1933–1941).....	96
Розширення зарубіжних зв'язків у перше повоєнне десятиріччя (1946–1956)	100
Основні напрями співробітництва із зарубіжними партнерами у 1956–1991 роках	103

РОЗДІЛ 4. Г. А. Бондаренко, В. Є. Дягілев МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В. Н. КАРАЗІНА В ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ	132
Глобалізація освіти: нові можливості та нові виклики	132
Структура органів міжнародного співробітництва в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна	137
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна на міжнародній арені.....	139
Підготовка іноземних громадян.....	151
Спільні наукові та освітні проекти	157
Закордонні відрядження та стажування, обмін студентами та викладачами в межах міжуніверситетських угод.....	164
Створення міжнародних академічних центрів та їх діяльність	168
Візити до університету високопосадовців інших держав	175
Пріоритети університету та плани міжнародного співробітництва на майбутнє	179